

Nonadherencia a jej vplyv na liečbu arteriálnej hypertenzie

Nonadherencia predstavuje podľa WHO základný problém v oblasti znižovania účinnosti liečby, ktorý vedie aj k výraznému vzostupu nákladov. Celonárodný americký prieskum identifikoval prediktory nonadherencie k antihypertenzívnej liečbe, pričom najpodstatnejší z nich bol vek. Pacienti mladší ako 30 rokov mali až 12-krát väčšiu pravdepodobnosť prerušenia terapie ako pacienti vo veku nad 50 rokov. Avšak polovica 40 – 50-ročných pacientov s diagnostikovanou hypertenziou prestala užívať medikáciu v priebehu jedného roka od začatia liečby (21, 22). Podľa Shu-Mei et al. (2021), ktorí zisťovali vplyv behaviorálnych faktorov na nonadherenciu k terapii hypertenzie, sa predpokladá, že mladší pacienti sú náchylnejší na nonadherentné správanie pre vysokú pracovnú záťaž a nedostatočné počítovanie prítomnosti ochorenia. Horšiu adhérenciu ďalej vykazovali muži, osoby s nižším vzdelaním a socioekonomickým statusom. Self-manažment arteriálnej hypertenzie ponúka prístup k zdravotnej starostlivosti, v ktorom pacient zohráva ústrednú úlohu v oblasti

podpory zdravia, prevencie komplikácií a pri úspešnej kontrole ochorenia smerom k prijateľnému dodržiavaniu antihypertenzívnej liečby. Aby bol self-manažment hypertenzie úspešný, je potrebná zmena správania alebo životného štýlu. Nonadherencia k antihypertenzívnej liečbe vedie k nedostatočnej kontrole hodnôt TK a k výskytu následkov ochorenia. Shu-Mei et al. (2021) skúmali vo svojej štúdií behaviorálne faktory spojené s nonadherenciou k liečbe u pacientov s hypertenziou na južnom Taiwane. Táto práca skúmala súvislosť medzi špecifickým správaním pacienta súvisiacim s nedodržiavaním liečby a demografickými faktormi, životným štýlom a klinickými premennými u pacientov s hypertenziou. Hlavným behaviorálnym faktorom súvisiacim s nonadherenciou k užívaniu medikácie bolo to, že pacienti zabúdali užívať lieky. Medzi rizikové faktory nonadherentného správania zaradila spomínaná štúdia vek ≥ 65 rokov, mužské pohlavie, prítomnosť komorbidity, poruchy spánku a užívanie doplnkov stravy. Zistilo sa, že vek ≥ 65 rokov súvisí predovšetkým so zabúdaním užiť lieky. Z porúch spánku išlo najmä o nespavosť, ktorá výrazne zvýšila pravdepodobnosť

zniženia dávky liekov. Okrem toho sa zistilo, že užívanie výživových doplnkov viedlo k 4,82-násobnému zvýšeniu rizika prerušenia terapie v porovnaní s pacientmi, ktorí tieto výživové doplnky neužívali. Aby sa predišlo nonadherencii k antihypertenzívnej terapii, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti by mali zlepšiť svoje komunikačné zručnosti, implementovať a individuálne prispôbiť vzdelávacie programy pre daného pacienta a vytvárať špecifické intervencie na podporu spolupodieľania sa pacientov na liečbe, najmä u mladých pacientov s komorbiditami (24).

Záver

Artériová hypertenzia patrí medzi kardiovaskulárne ochorenia, jej výskyt je celosvetovým problémom a postihuje čoraz viac osôb. Postihuje nielen starších, ale aj mladších ľudí. Vedie k závažným, niekedy až život ohrozujúcim komplikáciám, prípadne až k smrti (25). Ku komplikáciám dochádza najmä v dôsledku postihnutia jednotlivých životne dôležitých orgánov, ako je srdce, mozog, obličky. Bez adhérence pacienta k liečbe nie je možné dosiahnuť liečebný úspech.

LITERATÚRA

- Novotná Z, Hudáková A, Šimová Z, et al. Nursing in internal medicine II. 1st ed. Bački Petrovac: Srpsko razvojno udruženje; 2017:191 s.
- Bulava A. Kardiologie pro nelékařské zdravotnické obory. 1. vyd. Praha: Grada Publishing; 2017:345 s.
- Miklošovičová E, Kristová J. Komplexná ošetrovateľská starostlivosť o pacienta s hypertenziou. Ošetrovateľský obzor [online]. 2005;2:85-89. [cited 2023 Mar 11]. Available from: <https://www.osetrovatelsky.herba.sk/index.php/rok-2005/60-ose-trovatelsky-obzor-3-2005/207-ose-trovatelsky-obzor-3-2005>.
- Gašpar L, et al. Artériová hypertenzia – rizikový faktor kardiovaskulárnych komplikácií. Vaskulárna medicína [online]. 2013;5(1):7-10. [cited 2022 Oct 15]. Available from: <https://www.solen.sk/storage/file/article/ccad0d90b4299984a5da5961d4d50345.pdf>.
- Souček M, Svačina P, et al. Vnitřní lékařství v kostce. 1. vyd. Praha: Grada Publishing; 2019:469 s.
- Sovová E, Sedlářová J, et al. Kardiologie pro obor ošetrovateľství. 2. vyd. Praha: Grada Publishing; 2014:264 s.
- Sudharsanan N, Ali MK, Mconnell M. Hypertension knowledge and treatment initiation, adherence, and discontinuation among adults in Chennai, India: a cross-sectional study. BMJ Open [online]. 2021;11(1). [cited 2023 Mar 11]. Available from: <http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2020-040252>.
- Cífková R. Adherence a léčba hypertenze. Kapitoly z kardiologie pro praktické lékaře [online]. 2018;10(2). [cited 2023 Jan 25]. Available from: <https://www.tribune.cz/archiv/adherence-a-lecba-hypertenze/>.
- Václavík J. Obtižně léčitelná hypertenze. 2. vyd. Praha: Mladá fronta; 2017:180 s.
- Vrablík M, Brunerová L. Efektivní komunikace lékaře s pacientem je klíčem k úspěchu. Medicína pro praxi [online]. 2021;18(2):98-103 [cited 2023 Mar 06]. Available from: <https://www.medicinapropraxi.cz/pdfs/med/2021/02/03.pdf>.
- Widimský J, et al. Hypertenze. 5. vyd. Praha: Maxdorf; 2019:536 s.
- Vrablík M. Adherence a možnosti jejího ovlivnění. Medicína pro praxi [online]. 2013;10(11-12):369-371. [cited 2022 Nov 30]. Available from: <https://www.medicinapropraxi.cz/pdfs/med/2013/11/03.pdf>.
- Williams B, Mancia G, Spiering W, et al. ESC/ESH Guidelines for the management of arterial hypertension: The Task Force for the management of arterial hypertension of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Society of Hypertension (ESH). European Heart Journal [online]. 2018;39(33):3021-3104. [cited 2022 Nov 30]. Available from: <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehy339>.
- Hudecová K, Mydlářová V. Farmakoterapie arterieller hypertenzie vo vybraných klinických situáciách. Kardiol. 2022;5:17-21.
- Jochmanová L, Kimplová T, et al. Psychologie zdraví – biologické, psychosociální, digitální a spirituální aspekty. 1. vyd. Praha: Grada Publishing; 2022:552 s.
- Fathi A, et al. Odvrátiteľné riziká chorôb obehovej sústavy, edukácia sestrou. 1. vyd. Štrba: Infodoktor, o. z.; 2020:287 s.
- Vrijens B, De Geest S, Hughes DA; ABC Project Team. A new taxonomy for describing and defining adherence to medications. Br J Clin Pharmacol. 2012;73(5):691-705. doi: 10.1111/j.1365-2125.2012.04167.x. PMID: 22486599; PMCID: PMC3403197.
- Burnier M, Egan BM. Adherence in Hypertension. Circ Res. 2019;124(7):1124-1140. doi: 10.1161/CIRCRESAHA.118.313220. PMID: 30920917.
- Uchmanowicz B, Elicher ES, et al. Factors influencing adherence to treatment in older adults with hypertension. Clinical Interventions in Aging [online]. 018 Nov 28:13:2425-2441. doi: 10.2147/CIA.S182881. eCollection 2018. [cited 2022 Nov 30].
- Sudharsanan N, Ali MK, Mconnell M. Hypertension knowledge and treatment initiation, adherence, and discontinuation among adults in Chennai, India: a cross-sectional study. BMJ Open [online]. 2021;11(1). [cit. 2023 Mar11]. Available from: <http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2020-040252>.
- Macgregor GA, Stowsser M. Rýchle fakty: Hypertenzia. 1. vyd. Bratislava: Dr. Josef Raabe Slovensko; 2017:96 s.
- Slabá Š. Adherence k léčbě z pohledu psychologa. Athero Review [online]. 2017;2:21-24 [cited 2023 Mar 11]. Available from: <https://www.prolekare.cz/casopisy/athero-review/2017-1/adherence-k-lecbe-z-pohledu-psychologa-60301/download?hl=cs>.
- Ludka O. Motivace pacienta k celoživotnímu užívání léků u arteriální hypertenze. Medicína pro praxi [online]. 2017;14:11-14. [cited 2023 Mar 09]. Available from: <https://www.medicinapropraxi.cz/pdfs/med/2017/01/03.pdf>.
- Shu-Mei C, I-Cheng L, Yi-Chun C, et al. Behavioral factors associated with medication nonadherence in patients with hypertension. In: International Journal of Environmental Research and Public Health [online]. 2021;18(18):9614. [cited 2023 Mar 11]. Available from: <https://doi.org/10.3390/ijerph18189614>.
- Nussbaumerová B. Možnosti kombináční farmakoterapie arteriální hypertenze a dyslipidemie v ovlivnění kardiovaskulárního rizika. Medicína pro praxi [online]. 2018;15:258-260. [cited 2022 Nov 30]. Available from: <https://www.inter-nimedicina.cz/pdfs/int/2019/01/07.pdf>.